

BRUDNOPIS

.....
.....
imię i nazwisko

**PISEMNY EGZAMIN WSTĘPNY
PRYWATNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
im. KRÓLOWEJ JADWIGI
W LUBLINIE
MARZEC 2011**

PRZECZYTAJ!

Na rozwiązanie testu masz 60 minut

Nie spiesz się – to wystarczająco dużo czasu.

Zapoznaj się spokojnie ze wszystkimi poleceniami.

Pisz w miejscach przeznaczonych na odpowiedzi.

Brudnopis nie będzie oceniany, pamiętaj więc o przepisaniu poprawnych odpowiedzi.

POWODZENIA!

„Biesiady i biesiadnicy”

I. Przeczytaj uważnie tekst, z którym związane będą polecenia.

1. Rzeczpospolita była wymarzonym miejscem dla obżartuchów. Bory pełne zwierzyny, rzeki pełne ryb, urodzajne ziemie. Tymi zapewne sprzyjającymi warunkami należy tłumaczyć polskie umiłowanie biesiad z suto zastawionymi stołami. Odwiedzających nasz kraj cudzoziemców szokowała ilość pochłanianego przez szlachtę i magnaterię jedzenia. Polacy jedli bowiem kilkakrotnie więcej niż Francuzi czy Włosi. W XVI wieku zamożni konsumowali ok. 6-7 tysięcy kalorii dziennie. Nic więc dziwnego, że ciało dobrze odżywione i pulchne uznawane było za piękne, natomiast szczupłość dowodziła plebejskiego pochodzenia.

2. Chociaż zmieniły się mody, był w polskim jadłospisie jeden punkt stały – mięso. Jedzono wołowinę, wieprzowinę, baraninę, drób i dziczyznę, a także ryby przyrządzone na wszelkie możliwe sposoby. Ponadto na szlacheckich stołach często gościła kasza, kapusta, ogórki i grzyby. Chętnie używano także ziół i przypraw.

3. Tam, gdzie biesiadowano – na dworach wielmożów – szybko wykształciły się zasady dotyczące zachowania się przy stole i samej organizacji posiłku. Jedzono zwykle ze wspólnych talerzy, a przezorni szlachcice zawsze nosili ze sobą łyżki. Na trzonkach grawerowano nie tylko herby właściciela lub popiersia bohaterów narodowych, ale też całe sentencje. Można było znaleźć wśród mądrości porady: „Nie kładź mnie w zanadrza, bym ci nie przepadła”.

4. W XVI wieku uczta w domu magnackim odbywała się przy trzech stołach. Do pierwszego zasiadali tylko gospodarze i co znamienitsi goście. Drugi – stół marszałkowski – znajdował się w sąsiedniej komnacie, a miejsce gospodarza zajmował marszałek dworu, młodzież spoza senatorskich domów, mniej znaczący przyjezdni.

5. Na przełomie XVI i XVII wieku Polacy zaczęli staranniej przygotowywać posiłki świąteczne i wydawać huczne uczyty okazjonalne. Pojawiły się na nich specjały, takie jak: cytryny czy pomarańcze. Drób pieczony ozdabiano kolorowymi piórkami lub dekorowano figurkami z cukru. Wymyślne potrawy cieszyły oko, lecz nie zawsze żołądek, gdyż przygotowywano je zazwyczaj kilka dni wcześniej. W czasie hucznych uczt jedzenie często było więc zimne, zeschnięte i nieświeże.

6. Dziś zastawę uzupełniają takie wynalazki, jak podstawki na sztuce, pływające świece, specjalne widelce i łyżki do każdego rodzaju potraw, najróżniejsze rodzaje kieliszków i talerzy. Przy tak wytwornie zastawionym stole nikomu nawet nie przemknęła myśl zaserwowana według receptury: „Weź żubra świeżego, a jak nie masz, to łosia...”.

A. Liszka

1. O jakim okresie mowa w tekście?

- A. Od XII do XIX wieku
- B. Nie jest to sprecyzowane
- C. Od XVI do XXI wieku

2. Na polskich stołach podawano zawsze, bez względu na modę:

- A. mięso
- B. ziemniaki
- C. zioła i przyprawy

III. Ułóż hasło reklamowe restauracji serwującej staropolską kuchnię.

s

3. Podaj synonimy słowa *biesiada*.

4. W kilku wypowiedzeniach streść przeczytany tekst.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Co to jest sentencja? Zaproponuj sentencję na jakiś przedmiot kulinarny..

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Wyjaśnij budowę słowotwórczą przymiotnika *senatorski*

.....

.....

.....

7. Zdanie pojedyncze nierozwinięte: *Polacy jedzą dużo* przekształć w:

A. zdanie pojedyncze rozwinięte (narysuj wykres)

.....

B. zdanie rozkazujące

.....

1. Wypisz i nazwij przykłady różnych środków stylistycznych zastosowanych w eposie

A. Mickiewicza

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.Zaprojektuj tekst zaproszenia na przyjęcie dla przyjaciół.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IV. Napisz wypracowanie, korzystając ze znajomości lektur, tekstów zamieszczonych w arkuszu i własnych przemyśleń na temat roli, jaką ma wspólne spożywanie posiłków w życiu jednostek i grup.

C. zdanie pytające

D. zdanie wykrzyknikowe

E. zdanie złożone współrzędnie (narysuj wykres)

F. zdanie złożone podrzędnie (narysuj wykres)

8. Nazwij wszystkie części mowy w zdaniu:

Sztućce/...../misy/..... /talerze/..... /przechowywane/.....
/były/..... /w specjalnej/..... /sali/..... /gdzie
/...../gromadził/..... /się /..... /duży/.....
/majątek/..... /w/..... /domach/..... /magnackich/.....

9. Wyjaśnij znaczenie podanych związków frazeologicznych:

A. wziąć coś na ząb

B. niebo w gębie

C. przez żołądek do serca

II. Przeczytaj uważnie fragment *Pana Tadeusza* A. Mickiewicza i odpowiedz na pytania z nim związane:

W kociołkach bigos grzano. W słowach wydać trudno
Bigosu smak przedziwny, kolor i woń cudną;
Słów tylko brzęk usłyszysz i rymów porządek,
Ale treści ich miejski nie pojmie żołądek.
Aby cenić litewskie pieśni i potrawy,
Trzeba mieć zdrowie, na wsi żyć, wracać z obławy.
Przecież i bez tych przypraw potrawą nie lada
Jest bigos, bo się z jarzyn dobrych sztucznie składa.
Bierze się doń siekana, kwaszona kapusta,
Która, wedle przysłowia, sama idzie w usta;
Zamknięta w kotle, łonem wilgotnym okrywa
Wyszukanego cząstki najlepsze mięsiwa;
I praży się, aż ogień wszystkie z niej wyciśnie
Soki żywne, aż z brzegów naczynia war pryśnie
I powietrze dokoła zionie aromatem.
Bigos już gotów. Strzelcy z trzykrotnym wiwatem,
Zbrojni łyżkami, biegają i bodą naczynie;
Miedź grzmi, dym bucha, bigos jak kamfora ginie;
Zniknął, uleciał; tylko w czeluściach saganów
Wre para jak w kraterze zagasłych wulkanów.

A. Mickiewicz